

Ladislav Václav Hejdánek

* 10. 5. 1927 v Praze

Na vysokou školu (po maturitě na reálném gymnáziu) vstupoval s vyhraněným zájmem o matematickou (= symbolickou) logiku. Jako nejschůdnější viděl cestu přes studium matematiky na PŘF UK (kde si jako vedlejší obor zapsal filosofii přírodních věd). Zároveň navštěvoval přednášky na FF. Po roce zkušeností s oběma fakultami se rozhodl pro přestup, ale nadále si zapisoval přednášky z matematiky. Na prosemináři doc. Patočky, kde se četly Husserlovy *Logische Untersuchungen* (za celý semestr jen několik stránek), se definitivně rozhodl pro filosofickou (a nikoliv matematickou) logiku – a tedy pro filosofii. Patočka, který byl jediný, u koho se po válce adepti filosofie mohli naučit něčemu na současné úrovni, ho hned v prvním roce přizval do svého soukromého „bytového“ semináře, kde se četla útlá Heideggerova kniha *Vom Wesen der Wahrheit*) nešel však tak daleko, aby se H. stal fenomenologem. Stále víc se mu ukazovala zejména česká tradice tzv. kritického realismu jako spíše nosná, aby mohly pokusy o její reformu mít dobrou perspektivu. Jediným na FF zbylým představitelem této linie byl J. B. Kozák, který však nesledoval žádné badatelské zájmy (teprve ke konci života napsal spolu se svou druhou manželkou V. Miškovskou velký spis o kontextualismu, jenž stále čeká na vydání). Kozákovi předložil (ještě v rekonvalescenci po včas nerozpoznané encefalitidě, která způsobila dvouleté zdržení) disertaci „Pojetí pravdy a některé jeho ontologické předpoklady“. Ačkoliv tato práce jeví nezralost a dobovou podmíněnost, jsou v ní všechna hlavní filosofická témata, jimiž se H. zabývá po celý život: pravda, reflexe, subjekt, nepředmětnost. Změna politického a kulturního klimatu po únorovém převratu způsobila, že měl (jako mnoho jiných) nejen znemožněnu normální akademickou cestu, ale velmi ztíženu i každou intelektuální práci v zaměstnání. Teprve od poloviny 60. let mohl začít občas publikovat (převážně v literárních časopisech). Od července 1968 byl přijat (jako jeden ze dvou nemarxistů) do FÚ ČSAV, odkud však byl počátkem r. 1971 (spolu s většinou marxistů) vyloučen. Pak se v horší verzi zopakovala situace z doby po dostudování: pracoval jako hlídač, topič, skladník. Neoficiálním filosofickým aktivitám se dostalo významné vzpruhy, když Charta 77 ukázala mj. možnost vyvzdorovat si některé zprvu nepředstavitelné činnosti, v H. případě soukromý pravidelný filosofický seminář s častou účastí zahraničních filosofů (do té doby mohlo jít jen o opatrnou práci v tajených kroužcích). Teprve po listopadu 1989 byla narychlo dokončena H. habilitace na Komenského TF (v době, kdy do UK byly inkorporovány všechny tři bohoslovecké fakulty), a tak se mohl řádně ujmout funkce učitele jak na TF, tak na FF, kde také v r. 1992 proběhlo jeho profesorské řízení. Od podzimu 1996 působí pouze na katedře filosofie ETF.

Ve zpětném pohledu ohnisko a primární inspiraci veškeré své myšlenkové práce vidí v promýšlení v evropské tradici dosud spíše jen okrajově nebo dokonce „per nefas“ přežívajícího pojetí pravdy, které má neřecký původ, ale trvale enzymaticky a katalyticky působilo na rozpad tradičně metafyzického a později pozitivistického (a vůbec vědeckého) chápání pravdy a jejího místa v poznání a vědě. Vzhledem k tomu, že životní okolnosti H. nejen neumožňovaly plné pracovní soustředění na tuto tematiku, ale ani ho k němu nenutily, měl svobodu jít svou vlastní cestou bez ohledu na normy a kritéria běžně platná. Stačilo mu jen její promýšlení, o jehož stavu občas podle svého uvážení informoval velmi omezený okruh zájemců. Brzy se mu jako téma základní důležitosti začala jevit tzv. předmětnost myšlení, spjatá s řeckým vynálezem pojmů a pojmovosti, a s tím i možnost stejně přesného a přísného myšlení pracujícího s „nepředmětnými“ konotacemi nejen na zapřenou, ale legitimně a metodicky (tedy nikoli v nějakém návratu k pouhé narativitě nebo dokonce k mýtu). Na novém způsobu myšlení je však nutno pracovat dlouhodobě a cílevědomě; odtud nutnost poukazovat i veřejně (esejisticky a populárnější formou) na „navazovací body“ již v dosavadním evropském mimo-vědeckém stylu myšlení, na nichž má rozhodující zásluhu křesťanství a jím zprostředkovaná a vždy znovu reinterpretovaná předpojmová tradice starožidovská.